

Світлана Сорока

Національний авіаційний університет

АУДІОВІЗУАЛЬНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Бурхливий розвиток інформаційних технологій в нашій країні за останні декілька років суттєво змінив навчальну аудиторію: сучасні учні – це покоління дітей, що виховане під прямим впливом цих самих технологій. Давно минули ті часи, коли телебачення, домашній комп'ютер, комунікаційні мережі і таке інше для багатьох були лише мрією.

Сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій вимагають перегляду та змін форм, методів і засобів навчання за рахунок можливості широкого використання електронних інформаційно-комунікативних підходів.

Тільки правильний вибір і застосування форм, методів та засобів навчання можуть забезпечити високий рівень знань учнів і виховати в них потребу в систематичній, свідомій, творчій навчальній праці.

Аудіовізуальні засоби навчання – це особлива група як технічних так і нетехнічних засобів навчання, що використовується для передачі та сприйняття інформації, зафіксованої на різних запам'ятовуючих пристроях (кіноплівках, аудіоплівках, компактних дисках і таке інше) та на друкованих основах. Вони завжди широко використовувалася під час навчання іноземним мовам, а особливо набули популярності із розвитком комп'ютерних технологій, оскільки їх застосування розкриває великі можливості для реалізації одного з найважливіших дидактичних принципів – принципу наочності.

Деякі науковці вважають, що ці засоби спрямовані на підвищення ефективності сприйняття навчального матеріалу, перевірки рівня його

засвоєння, опанування вміннями та практичними навичками застосування отриманих знань, а також різноманітних засобів механізації трудомістких процесів, що відбуваються у процесі навчання [2, с.7-8].

Науковцями доведено, що застосування у навчальному процесі інформаційних технологій сприяє підвищенню ефективності практичних та лабораторних занять з природничих дисциплін приблизно на 30%, об'єктивності контролю знань учнів — на 20-25%, прискорює накопичення активного словникового запасу з іноземних мов у 2-3 рази.

Як зазначалося раніше, до аудіовізуальної групи засобів навчання належать як технічні так і нетехнічні засоби: кінопроектори, відеомагнітофони, музичні центри, радіоустановки, телебачення, комп'ютери, а також плакати, таблиці, креслення, малюнки, макети, механізми і так далі, але всі вони виступають засобами передачі інформації.

За останні десятиліття суттєво змінився асортимент технічних засобів: навчальні аудіокасети, відеокасети та діафільми майже не виробляються. На зміну їм прийшли сучасні різноманітні з'ємні запам'ятовуючі пристрої інформації та інформаційно-освітні середовища на зразок мережі Інтернет.

За способом сприйняття інформації її поділяють на три групи: (1) звукова інформація, що сприймається слуховим апаратом людини; (2) візуальна інформація, що сприймається зором людини; (3) тактильна інформація, що сприймається сенсорною системою людини під час роботи з технічними засобами.

Сучасна освіта базується в основному на вербальному способі передачі знань, де переважає сприймання усної інформації, яка перевантажує роботу слухового аналізатора. При цьому візуальний канал використовується мало. Внаслідок цього виникає сенсорне голодування, що значно знижує творчий характер навчальної діяльності.

Експериментально доведено, що людина здатна сприймати та обробляти усну інформацію об'ємом до тисячі умовних інформаційних одиниць за одну хвилину, а у випадку застосування зорових аналізаторів – до 100 тисяч таких одиниць.

За класифікацією М. Ляховицького існує три типи аудіовізуальних засобів: (1) візуальні (зорові) – малюнки, таблиці, схеми, репродукції картин, діафільми, діапозитиви і таке інше; (2) адитивні (слухові) – фонозаписи, радіотрансляції тощо; (3) власне аудіовізуальні (зорово-слухові) – кінофільми, телефільми, діафільми із звуковим супроводженням, комп'ютерні програми і таке інше.

За ефективністю та результативністю на першому місці серед аудіовізуальних засобів навчання стоять комбіновані зорово-слухові види сприйняття. На другому місці йдуть зорові, а на останньому місці – слухові.

Доцільність використання різноманітних типів інформаційного впливу в педагогічному процесі підтверджена дослідженнями в галузі психології впливу інформації на людину. "Одночасний вплив складного комплексу подразників на різні аналізатори... має особливу силу, особливу емоційність. Тому орган людини, що сприймає інформацію за допомогою АВЗН (аудіовізуальні засоби навчання), знаходиться під впливом могутнього потоку якісно незвичайної інформації, що створює емоційну основу, на базі якої від конкретного образу легше переходити до логічного мислення, до абстрагування" [1, с.6].

На сучасному етапі аудіовізуальні засоби навчання включають в себе: (1) фонограми – фоновправи, фонотести, фонозаписи текстів, аудіо уроки та аудіо лекції; (2) відеопродукцію – відео фрагменти, відео уроки, відеофільми, відео лекції; (3) комп'ютерні навчальні посібники – електронні підручники, словники, довідники, навчальні ігри тощо; (4) Інтернет – on-line словники,

бази даних, відео конференції, віртуальні семінари, телекомунікаційні проекти.

Методика роботи з аудіовізуальними засобами навчання складається з трьох етапів: підготовчого етапу, демонстраційного (презентаційного) етапу, заключного етапу.

На підготовчому етапі необхідно зняти мовні труднощі сприйняття і розуміння інформації. Попередня робота має допомогти учням краще орієнтуватися в процесі сприйняття даних. Демонстраційний етап передбачає виділення «змістових верхівок», емоційного забарвлення, логічного підкреслення головного. На цьому етапі вчитель, виходячи з реакції навчальної аудиторії, повинен контролювати темп демонстрації (презентації), її тривалість, кількість повторів і так далі. Заключний етап націлений на часткову або повну перевірку розуміння інформації [4, с. 283-303].

Отже, оскільки 90% інформації про навколишній світ людина отримує за допомогою зору, 9% за допомогою слухових аналізаторів та 1% за допомогою інших органів чуття, це ще раз підтверджує те, що додаткове завантаження візуального і слухового аналізаторів за допомогою аудіовізуальних засобів навчання дає значну можливість засвоєння більшого обсягу інформації.

Література

1. Карпов Г.В., Романин В.А. Технические средства обучения: Учебное пособие для студентов пединститутів и учащихся педучилищ. – М.: Просвещение, 1979. – 271 с.
2. Молибог А.Г. Технические средства обучения и их применение / А.Г. Молибог, А.И. Тарнопольский. – Мн. : Университетское. 1985. – 208 с.
3. Набока Б.С. Інформаційно-технологічні нововведення і демократизація навчально-виховного процесу в школі. // Наукові записки. – Вип. XVII. – Кіровоград: РВГЩ КДПУ ім. В. Винниченка, 1999. – С.129–135.
4. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справ. Пособие/ Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько и др. – Мн.: Выш.шк., 1992. – 445с.